OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

MÄÄRÄYS

23.12.2011 39 /011/2011

Voimassaoloaika: **1.1.2012 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:
L 631/1998, 13 § 2 mom

Kumoaa Opetushallituksen määräyksen
-

Muuttaa Opetushallituksen määräyksiä
15.3.1995 nro 63/011/1995
20.12.1999 nro 49/011/1999
2.12.2002 nro 64/011/2002
31.10.2003 nro 39/011/2003
6.4.2006 nro 16/011/2006
25.9.2006 nro 39/011/2006
8.12.2006 nro 15, 50/011/2006
26.1.2007 nro 3/011/2007
5.3.2007 nro 4/011/2007
27.4.2007 nro 8/011/2007
7.4.2008 nro 15-16/011/2008
25.8.2008 nro 27/011/2008
30.3.2009 nro 7/011/2009
11.9.2009 nro 43/011/2009
21.9.2009 nro 44/011/2009
28.9.2009 nro 49/011/2009
20.1.2010 nro 6/011/2010
3.3.2010 nro 28/011/2010
22.6.2010 nro 44/011/2010
13.12.2010 nro 61/011/2010
16.12.2010 nro 60/011/2010
20.12.2010 nro 63/011/2010
16.6.2011 nro 23/011/2011
8.12.2011 nro 30/011/2011
9.12.2011 nro 32-33/011/2011

AMMATTI- JA ERIKOISAMMATTITUTKINTOJEN PERUSTEET

Ajoneuvonosturinkuljettajan ammattitutkinto
Hierojan ammattitutkinto
Hierojan erikoisammattitutkinto
Jalkojenhoidon ammattitutkinto
Kehitysvamma-alan ammattitutkinto
Kehitysvamma-alan erikoisammattitutkinto
Kipsausalan ammattitutkinto
Kipsimestarin erikoisammattitutkinto
Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto
Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto
Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto
Liikunnan ammattitutkinto
Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto
Maarakennusalan ammattitutkinto
Metsäkoneenkuljettajan ammattitutkinto
Metsäkoneenkuljettajan erikoisammattitutkinto
Näkövammaistaitojen ohjaajan erikoisammattitutkinto
Obduktiopreparaattorin ammattitutkinto
Perhepäivähoitajan ammattitutkinto
Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto
Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto
Puutavaran autokuljetuksen ammattitutkinto
Päihdetyön ammattitutkinto
Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto
Valmentajan ammattitutkinto
Valmentajan erikoisammattitutkinto
Vanhustyön erikoisammattitutkinto
Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto

Opetushallitus on päättänyt muuttaa valtioneuvoston asetuksessa (1033/2011) määrättyjen ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteita 1.1.2012 lukien oheisten liitteiden mukaisesti. Muutokset kohdistuvat seuraaviin tutkintojen perusteiden kohtiin:

- 1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa (liite 1)
- 1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus (liite 1)
- 1.7.1 Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa, johon lisätään tämän määräyksen liitteessä 2 kuvatut ko. ammatti- tai erikoisammattitutkinnon terveydentilavaatimukset.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkintojen perusteita tai poiketa niistä. Opiskeluoikeuden peruuttamista (952/2011, 11 §:n kohdan 9 mukaisesti) koskevia määräyksiä sovelletaan kuitenkin vain 31.12.2011 jälkeen ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmistavat opintonsa aloittaneisiin opiskelijoihin.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkintojen perusteiden mukaisesti.

Pääjohtaja Timo Lankinen

Opetusneuvos Aira Rajamäki

LIITTEET

1 Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteet, luku 1
2 Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset

Opetushallitus
Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 040 348 7555, faksi 040 348 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi
Utbildningsstyrelsen
Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 040 348 7555, fax 040 348 7865, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

1 NÄYTTÖTUTKINNOT

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta.

Henkilökohtaistamisessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (L 952/2011) 11 §:n säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä 13 §:n nojalla Opetushallituksen määräämät tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset.

Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamista koskevan erillisen määräyksen (**43/011/2006**).

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja –alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisu-vaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkinto-toimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttö-tutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalle tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

Valtioneuvoston asetuksessa (1033/2011) määriteltyihin ammatti- ja erikoisammatti-tutkintoihin valmistaviin opintoihin sovelletaan opiskeluoikeuden peruuttamisessa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (952/2011) 11 §:n 9 kohtaa. Näyttö-tutkintoon valmistavassa koulutuksessa tulee ottaa huomioon myös em. lain 13, 13 a ja 16 §:n säännökset.

1.7.1
Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa

Tutkintokohtaisten terveydentilavaatimusten tavoitteena on edistää turvallisuutta näyttötutkintona suoritettavissa ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa ja myöhemmin työelämässä.

Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen sovelletaan säännöksiä esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä (ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n (952/2011) viittaussäännökset ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27, 27 a ja 27 b §:ssä (951/2011). Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen silloin, kun opintoihin sisältyy alaikäisen turvallisuutta, potilas- tai asiakas-turvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia.

Tämä edellyttää, ettei opintoihin liittyviä turvallisuusvaatimuksia voida täyttää ja sitä, ettei estettä voida kohtuullisin toimin esimerkiksi opiskelijahuollon ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla, apuvälineillä tai muulla tuella poistaa. Mikäli toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojeleminen tai liikenteen turvallisuus sitä edellyttävät, opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla aikaisemmin tapahtuneen opiskeluoikeuden peruuttamispäätöksen salaaminen ammattitutkintoon tai erikoisammattitutkintoon hakeutumisen yhteydessä.

Edellä mainitun perusteella tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset tulee ottaa huomioon näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisessa. Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset sisältyvät valtioneuvoston asetuksessa (1033/2011) määriteltyjen humanistisen ja kasvatusalan, tekniikan ja liikenteen alan, luonnonvara- ja ympäristöalan sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteisiin.

Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa (L 952/2011, 13 a §) opiskelijaksi hakeutuville tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista. Opiskelijaksi hakeutuvan tulee antaa pyydettäessä näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjälle opiskelijaksi ottamisen edellyttämät terveydentilaansa koskevat tiedot sekä mahdollinen tieto aikaisemmasta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä. Opiskelijaksi hakeutuvan oma kuvaus nykyhetken terveydentilastaan riittää valintatilanteessa. Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjien tulee tarvittaessa tehdä yhteistyötä eri koulutusasteiden tai viranomaisten kanssa opiskelijavalinnassa välttämättömien tietojen saannissa ja antamisessa.

Opiskelijaksi hakeutuvan oikeusturvan kannalta on perusteltua, että häntä ei valita sellaiseen näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, jonka mukaisissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa hän ei terveydentilansa tai toimintakykynsä vuoksi voisi toimia. Opiskelijavalintaa tehtäessä on kuitenkin otettava huomioon

ammatteihin ja työhön sisältyvät moninaiset tehtävät. Saman tutkinnon sisällä voi olla tutkinnon osia, jotka edellyttävät erilaista terveydentilaa tai toimintakykyä ja mahdollistavat täten opiskelijalle yksilöllisiä ratkaisuja näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen suorittamisessa. Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee tarvittaessa selvittää yhdessä opiskelijan ja opiskelijahuollon henkilöstön kanssa opiskelijan mahdollisuus hakeutua muuhun näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää.

Opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn muuttuminen ei saa keskeyttää opiskelijan näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta tai johtaa harkitsemattomaan koulutus-ammatin tai –alan vaihtoon. Terveydentilan ja toimintakyvyn muutoksista näyttö-tutkintoon valmistavan koulutuksen aikana johtuvat käytännön ongelmat tulee voida ratkaista ensisijaisesti opiskelijalle sopivilla yksilöllisillä opetusjärjestelyillä ja henkilö-kohtaistamisella. Opintojen ohjaus, opiskelijan tuki, ergonomisiin työtapoihin ja apu-välineiden käyttöön ohjaaminen edistävät näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen suorittamista. Opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn muuttuessa opiskelija-huollon, opiskeluterveyden-huollon ja työpaikkojen työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö on välttämätöntä.

X tutkinnon terveydentilavaatimukset (Liite 2)

TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET

- ammatillisessa peruskoulutuksessa (tutkinnon perusteiden kohta 8.8.)
- näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa ammatillisissa perustutkinnoissa (tutkinnon perusteiden kohta 3.8.1)
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa (tutkinnon perusteiden kohta 1.7.1)

HUMANISTINEN JA KASVATUSALA	**TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET**
Ammatilliset perustutkinnot • Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto, viittomakielisen ohjauksen koulutusohjelma/ osaamisala, viittomakielen ohjaaja • Lapsi- ja perhetyön perustutkinto, lapsi- ja perhetyön koulutusohjelma/osaamisala, lastenohjaaja • Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto, nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen koulutusohjelma/ osaamisala, nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja **Ammattitutkinnot** • Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto	Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032 ja 1033/2011) määritellyissä humanistisen ja kasvatusalan tutkinnoissa tarkoitettuihin opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla • sellainen psyykkinen tai fyysinen sairaus tai vamma, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen kuten psykoottistasoinen oireilu tai vakavasti toimintakykyä laskeva masennus, vakava sosiaalisten tilanteiden pelkotila tai viittomisen estävä sairaus tai vamma (viittomakielisen ohjauksen perustutkinnossa) • muu sairaus tai vamma, joka vaarantaa opiskelijan oman tai muiden käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistuvien tai niissä työskentelevien terveyden tai turvallisuuden • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.
TEKNIIKAN JA LIIKENTEEN ALA LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA	**TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET**
Ammatilliset perustutkinnot • Lentokoneasennuksen perustutkinto, lentokoneasennuksen koulutusohjelma/osaamisala, lentokoneasentaja ja avioniikan koulutusohjelma/osaamisala, avioniikka- asentaja	Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määritellyissä tekniikan ja liikenteen alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne ottaen huomioon lentokonealan yleiset terveydentilavaatimukset.

	Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla • sellainen psyykkinen tai fyysinen sairaus tai vamma, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen • sellainen näön tai kuulon heikkous, jota ei saada korjattua apuvälinein sekä värisokeus • hankala käsi-ihottuma • allergia lentokonehuoltotyössä käytetyille aineille ja materiaaleille • sairaudet, jotka pahenevat vuorotyössä • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus Avioniikka-asentajalta edellytetään: • lentokonealan yleisten terveysvaatimusten (ks. yllä) lisäksi • tarkkaa värinäköä (Ishihara 15/15).
Ammatilliset perustutkinnot • Lennonjohdon perustutkinto, lennonjohdon koulutusohjelma, lennonjohtaja	Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määritellyissä tekniikan ja liikenteen alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Lennonjohdon perustutkintoon hakeutuvan henkilön terveydentila tai toimintakyky tulee arvioida alan säädöksissä esitettyjen terveydentilavaatimusten mukaisesti. Terveydelliset tekijät voivat muodostaa esteen lennonjohdon perustutkintoon opiskelijaksi ottamiselle. Lennonjohtaja tarvitsee lupakirjansa lisäksi lääke-tieteellisen kelpoisuustodistuksen saadakseen toimia lennonjohtajana. Lääketieteelliset kelpoisuustodistukset myönnetään, uusitaan tai niiden voimassaoloa jatketaan yleiseurooppalaisten ilmailuviranomaismääräysten Eurocontrol class 3, lääketieteelliset kelpoisuusvaatimukset, mukaisesti. Kyseiset määräykset ja terveystarkastuksissa käytettävät lomakkeet sekä lista Trafin valtuuttamista ilmailulääke-tieteen keskuksista ja ilmailulääkäreistä löytävät internetistä osoitteesta www.ilmailuhallinto.fi/ilmailulaaketiede
Ammatilliset perustutkinnot • Logistiikan perustutkinto, kuljetuspalvelujen koulutusohjelma/osaamisala, autonkuljettaja, linja-autonkuljettaja yhdistelmäajo-neuvonkuljettaja ja lentoasemapalvelujen koulutus-ohjelma/osaamisala, lentoasemahuoltaja • Rakennusalan perustutkinto, maarakennus-koneenkuljetuksen koulutusohjelma/ osaamisala, maarakennuskoneenkuljettaja • Metsäalan perustutkinto, metsäkoneenkuljetuksen koulutusohjelma/osaamis-ala, metsäkoneenkuljettaja • Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto, ympäristö-alan koulutusohjelma/osaamisala, ympäristöhoitaja	Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032 ja 1033/2011) määritellyissä tekniikan ja liikenteen alan sekä oheisissa luonnonvara- ja ympäristöalan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

Ammattitutkinnot • Ajoneuvonosturinkuljettajan ammattitutkinto • Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto • Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto • Puutavaran autokuljetuksen ammattitutkinto • Maarakennusalan ammattitutkinto • Metsäkoneenkuljettajan ammattitutkinto **Erikoisammattitutkinnot** • Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto • Metsäkoneenkuljettajan erikoisammattitutkinto	Logistiikan perustutkinnon (kuljetuspalvelujen, yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ja lentoasemapalvelujen koulutusohjelma tai osaamisala), rakennusalan perustutkinnon (maarakennuskoneenkuljetuksen koulutusohjelma tai osaamisala), metsäalan perustutkinnon (metsäkoneenkuljetuksen koulutusohjelma tai osaamisala) sekä luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon (ympäristöalan koulutusohjelma tai osaamisala) sekä oheisten ammatti- ja erikoisammattitutkintojen koulutuksessa edellytetään henkilöltä käytännön tehtäviin ja työssäoppimisen aiheuttamaan kuormitukseen nähden riittävää fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä. Maantieliikenteessä ammattikuljettajalta edellytetään joko ryhmän 2 ajokorttia (kuorma- ja linja-autojen sekä raskaiden ajoneuvoyhdistelmien kuljettajat) tai henkilöauton ammattiajolupaa (taksinkuljettajat). Näitä haettaessa sovelletaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen ajoterveydestä ryhmän 2 mukaisia terveydentilavaatimuksia. Ajolupaa koskevista terveydentilavaatimuksista ja ajoterveyden valvonnasta säädetään ajokorttilaissa (386/2011) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ajoterveydestä, jossa annetaan tarkemmat säännökset ajokortin terveysvaatimuksista direktiivin 2006/126/EY liitteen lll ja direktiivin 2009/113/EY-vaatimusten mukaisesti. www.finlex.fi Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla • insuliinihoitoinen diabetes • epilepsia tai muut tasapainoelimistön sairaudet ja toimintahäiriöt • sellainen näön tai kuulon heikkous, jota ei voida korjata apuvälineillä • sydän- ja verenkiertoelinten sairaus • fyysisen kuormituksen sietoa ja ulkotyössä selviytymistä rajoittava hengityselinten sairaus • tuki- ja liikuntaelimistön sairaus • munuaissairaudet • psyykkinen sairaus, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.
Ammatilliset perustutkinnot • Merenkulkualan perustutkinto, kansi- ja konekorjauksen koulutusohjelma/osaamisala, korjaaja ja sähkökäytön koulutusohjelma/osaamisala, laivasähköasentaja ja konepäällystön koulutusohjelma/osaamisala, vahtikonemestari ja kansipäällystön koulutusohjelma/osaamisala, vahtiperämies	Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määritellyissä tekniikan ja liikenteen alan tutkinnoissa turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

	Laivaväen lääkärintarkastuksista annettu laki (1171/2010) edellyttää, ettei merialalla toimivalla ole sellaista vikaa, vammaa tai sairautta, joka estää tai selvästi vaikeuttaa hänen työtään. Hän ei saa sairastaa tautia, jonka voidaan olettaa pahenevan laivatyön johdosta tai vaarantavan muiden aluksella olevien terveyden taikka merenkulun turvallisuuden. Laivaväen näkö- ja kuulokyvyn sekä värinäön tulee täyttää sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (70/1985) vaatimukset. Normaalien työtehtävien lisäksi henkilön tulee pystyä huolehtimaan poikkeustilanteiden hoitamisesta (tulipalo aluksella, pelastautuminen). Raajojen normaali toimivuus, kyky liikkua portaissa sekä tehdä keskiraskasta ruumiillista työtä ovat perusvaatimuksia. Henkilöllä ei saa olla sairautta, joka pahentuu valvomisen, epäsäännöllisen työrytmin ja poikkeavan fyysisen tai psyykkisen kuormituksen johdosta tai joka vaatii kurissa pysyäkseen säännöllistä lääkehoitoa. Merenkulkualan perustutkinnon suorittanut tarvitsee pätevyyskirjansa lisäksi merimieslääkärintodistuksen. Merenkulkualan perustutkintoon hakeutuvan henkilön terveydentila tai toimintakyky tulee arvioida alan säädöksissä esitettyjen terveydentilavaatimusten mukaisesti. Terveydelliset tekijät voivat muodostaa esteen merenkulkualan perustutkintoon opiskelijaksi tai tutkinnon suorittajaksi ottamiselle. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla muun muassa • liikuntaelimistön tai hermoston sairaus tai vamma • vika tai vamma, joka vaikeuttaa puhumista tai kuulemista taikka kuullun ymmärtämistä • tasapainohäiriö • epilepsia • insuliinihoitoinen diabetes • kohtauksellinen, toimintakykyyn vaikuttava sairaus • vakava mielenterveyshäiriö kuten masennus, psykoosi, kaksisuuntainen mielialahäiriö • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus • yleisvaarallinen tartuntatauti. Epäselvissä tilanteissa merityökelpoisuuden arviointi tulee jättää Liikenteen turvallisuusviraston päätettäväksi (Laki 1171/2010). Lisätietoja www.trafi.fi/merenkulku/

SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA	TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET
Ammatilliset perustutkinnot • Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, asiakaspalvelun ja tietohallinnan, ensihoidon, kuntoutuksen, lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen, mielenterveys- ja päihdetyön, sairaanhoidon ja huolenpidon, suun terveydenhoidon, vammaistyön, vanhustyön sekä jalkojenhoidon koulutusohjelmat/ osaamisalat, lähihoitaja **Ammattitutkinnot** • Jalkojenhoidon ammattitutkinto • Kipsausalan ammattitutkinto • Obduktiopreparaattorin ammattitutkinto • Kehitysvamma-alan ammattitutkinto • Perhepäivähoitajan ammattitutkinto • Päihdetyön ammattitutkinto • Hierojan ammattitutkinto • Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto **Erikoisammattitutkinnot** • Kipsimestarin erikoisammattitutkinto • Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto • Kehitysvamma-alan erikoisammattitutkinto • Näkövammaistaitojen ohjaajan erikoisammattitutkinto • Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto • Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto • Vanhustyön erikoisammattitutkinto • Hierojan erikoisammattitutkinto • Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto	Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032 ja 1033/2011) määritellyissä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla • sellaiset psyykkiset sairaudet, jotka estävät käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen, kuten ajankohtainen hoitamaton psykoosi tai vaikea toimintakykyä laskeva masennus • sellaiset fyysiset sairaudet kuten tuki- ja liikuntaelimistön sairaudet tai vammat sekä krooniset ihottumat, jotka rajoittavat toimintakykyä siinä määrin, että estävät käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa toimimisen • veriteitse tarttuva sairaus saattaa rajoittaa käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen sijoittumista • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.
Ammatilliset perustutkinnot • Hammastekniikan perustutkinto, hammastekniikan koulutusohjelma/osaamisala, hammaslaborantti	Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toiminta-kykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määritellyissä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuus-vaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla • sellainen näön heikkous, jota ei voida korjata apuvälineillä • vaikea käsi-ihottuma.

Ammatilliset perustutkinnot • Lääkealan perustutkinto, apteekkialan koulutusohjelma/osaamisala, lääketeknikko ja lääkealan koulutusohjelma/ osaamisala, farmanomi	Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määritellyissä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuus-vaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla • sellainen näön heikkous, jota ei voida korjata apuvälineineillä • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.
Ammatilliset perustutkinnot • Liikunnanohjauksen perustutkinto, liikunnanohjauksen koulutusohjelma/osaamisala, liikuntaneuvoja **Ammattitutkinnot** • Liikunnan ammattitutkinto • Valmentajan ammattitutkinto **Erikoisammattitutkinnot** • Valmentajan erikoisammattitutkinto	Hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtio-neuvoston asetuksissa (1032/2011 ja 1033/2011) määritellyissä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla • sellaiset psyykkiset tai fyysiset sairaudet tai vammat, jotka estävät käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen, kuten ajankohtainen hoitamaton psykoosi tai vakava toimintakykyä laskeva masennus tai tuki- ja liikunta-elimistön sairaus • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.